

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

AUKTORISOIDUN KÄÄNTÄJÄN TUTKINNON PERUSTEET 2012

Määräykset ja ohjeet 2012:40

Määräykset ja ohjeet 2012:40

AUKTORISOIDUN KÄÄNTÄJÄN TUTKINNON PERUSTEET 2012

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

© Opetushallitus

Taitto Pirjo Nylund

ISBN 978-952-13-5249-2 (nide)

ISBN 978-952-13-5250-8 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO	22/011/2012
MÄÄRÄYS	Velvoittavana noudatettava
PÄIVÄMÄÄRÄ	20.6.2012
Voimassaoloaika	1.7.2012 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta määräyk- sen antamiseen perustuu	Laki auktorisoi- duista kääntä- jistä, 7 §
Korvaa määräyksen	31/011/2007

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteet

Opetushallitus on tänään hyväksynyt Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteet 2012, joita on noudatettava 1.7.2012 alkaen toistaiseksi.

Tutkintolautakunta, tutkinnon arvioijat ja laatijat sekä järjestäjät eivät voi jättää noudattamatta näitä tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Johtaja

Jorma Kauppinen

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tutkinnon tavoitteet	6
3	Tutkinnon rakenne ja sisältö	7
4	Tutkinnossa vaadittava kieli- ja kääntämistaito, taito toimia auktorisoituna kääntäjänä ja tutkinnon arvioinnin perusteet	8
4.1	Kielitaito	8
4.2	Kääntämistaito	9
4.3	Muu taito	10
5	Taitojen osoittamistapa	11
6	Erityisjärjestelyt	12
7	Tutkintosuoritusten arviointi	12
8	Tutkintotodistus	12
9	Tutkinnon suorittajan oikeusturva	13
Liitteet		
1	Eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikko	14
2	Muuta taitoa mittaavassa osiossa testattavat säädökset ja määräykset	16

1 Johdanto

Tutkinto perustuu auktorisoiduista kääntäjistä annettuun lakiin¹ ja valtioneuvoston asetukseen² ja se on osa kääntäjien auktorisointijärjestelmää. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa osoitetaan tutkintokielen kieli- ja kääntämistaito sekä auktorisoidun kääntäjän ammatinharjoittamisessa tarvittava muu taito³. Käännettävistä kielistä toisen tulee olla suomen, ruotsin tai saamen kieli⁴. Tutkinto järjestetään Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnan määräämänä aikana vähintään kerran vuodessa tutkintolautakunnan määräämillä paikkakunnilla maan eri osissa⁵. Tutkinnon perusteista, tutkintokielistä ja niiden kääntämissuunnista sekä tutkintotehtävistä päättää Opetushallitus⁶.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnossa vaadittu kieli- ja kääntämistaito, taito toimia auktorisoituna kääntäjänä sekä taitojen osoittamistapa ja tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet⁷. Tutkinnon perusteet on tarkoitettu tutkintoon osallistuville sekä tutkintotehtävien laatijoille ja arvioijille. Lisäksi tutkinnon perusteet ohjaavat tutkintojärjestelmän toimeenpanoa, eri viranomaisia, alan kouluttajia sekä auktorisoidun kääntäjän palvelujen käyttäjiä.

Auktorisoitu kääntäjä on asiantuntija, jolla on oikeus tehdä auktorisoituja käännöksiä. Auktorisoidun kääntäjän nimikettä saa käyttää vain se, joka on auktorisoiduista kääntäjistä annetussa laissa tarkoitettulla tavalla saanut oikeuden toimia auktorisoituna kääntäjänä⁸.

Tutkinto on kääntäjän ammattitaidon hankkimistavasta riippumaton. Kieli- ja kääntämistaidon osoittamiseksi tutkinnossa hyödynnetään koulutuksessa ja työelämässä hankittua osaamista. Tutkintotehtävät johdetaan työelämästä ja sen kehittämistarpeista.

2 Tutkinnon tavoitteet

Tutkinnon tavoitteena on antaa edellytykset auktorisoidun kääntäjän oikeuden hakemiselle Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnalta⁹. Tutkinto mittaa tutkinnon suorittajan toiminnallista käännöstaitoa eli sitä, miten sujuvasti kääntäjä suoriutuu eri tehtävistä ja tilanteista, joissa vaaditaan asiakirjojen sisältöjen ja oikeudellisten seikkojen siirtymistä

¹ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007

² Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007

³ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 7 §

⁴ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 5 §

⁵ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 6 §

⁶ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 7 §

⁷ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 7 §

⁸ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 18 §

⁹ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 2 §

luotettavasti toiseen kieleen ja kulttuuripiiriin. Jotta toiminnallista käännöstaitoa voidaan arvioida, käännöksen käyttötarkoitus eli funktio on ilmoitettava tutkinnossa käytettävissä käännöstehtävissä selkeästi ja tarkasti. Tehtävien valinnassa ja funktion määrittämisessä on huomioitava auktorisoidun kääntämisen tarpeet.

Auktorisoidun kääntäjän tekemä käännös on katsottava laillisesti päteväksi, jollei sitä näytetä virheelliseksi¹⁰. Kansainvälisen asiakirjaliikenteen kannalta on tärkeää, että kansalaiset ja viranomaiset voivat luottaa siihen, että asiakirjojen kääntäminen perustuu julkisen tahon valvomaan auktorisointiin. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon tarkoituksena on huolehtia siitä, että tutkinnossa vaadittava osaaminen osoitetaan luotettavalla tavalla ja riittävän kattavasti.

3 Tutkinnon rakenne ja sisältö

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa osoitetaan tutkintokielten kieli- ja kääntämistaito sekä auktorisoidun kääntäjän ammatinharjoittamisessa tarvittava muu taito¹¹. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon kieli- ja kääntämistaitoa mittaava osa koostuu kahdesta käännöstehtävästä. Käännöstehtävistä toinen suoritetaan lain ja hallinnon alalta ja toinen tutkinnon perusteissa määritellyltä valinnaiselta erikoisalalta¹². Auktorisoidun kääntäjän ammatinharjoittamisessa tarvittavaa muuta taitoa mittaava osa koostuu kääntäjän ammattikäytänteitä testaavasta monivalintatehtävästä¹³. Auktorisoidun kääntäjän tutkinto perustuu kääntäjän ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaisiin ammattikäytänteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään auktorisoidun kääntämisen oikeudelliseen luonteeseen.

Tutkinnon hyväksymisen edellytyksenä on, että tutkinnon kaikki osat hyväksytään samalla tutkintokerralla¹⁴. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon osiot ovat

- 1 auktorisoidun kääntäjän muuta taitoa mittaava osio (aukt1)
- 2 lain ja hallinnon kieli- ja kääntämistaitoa mittaava osio (aukt2)
- 3 erikoisalan kieli- ja kääntämistaitoa mittaava osio (aukt3).

Osio 1 on monivalintatehtävä. Tehtävän kieli on suomi tai ruotsi. Osio 2 on käännöstehtävä, jonka aihepiirinä on laki ja hallinto. Osio 3 on käännöstehtävä valinnaisen erikoisalan aihepiiristä. Valinnaiset erikoisalalat ovat koulutus, lääketiede, talouselämä tai tekniikka.

¹⁰ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 6 §

¹¹ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 7 §

¹² Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 5 §

¹³ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 5 §

¹⁴ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 7 §

4 Tutkinnossa vaadittava kieli- ja kääntämistaito, taito toimia auktorisoituna kääntäjänä ja tutkinnon arvioinnin perusteet

Tutkinnossa arvioidaan kielitaito, kääntämistaito ja auktorisoidun kääntäjän muu taito. Arviointi pohjautuu arviointikriteereihin, jotka on johdettu tutkintovaatimuksista. Arviointikriteerien avulla todetaan hyväksymiseen riittävä tutkintosuoritus tai perustellaan tutkintosuorituksen hylkääminen.

4.1 Kielitaito

Tutkinnon suorittajan tulee hallita kaksi kieltä, joista toinen on suomi, ruotsi tai saame (pohjoissaame, inarinsaame tai koltansaame). Tutkintotehtävät on laadittu siten, että niiden hyväksytysti suorittaminen edellyttää vähintään tasolla C2 olevaa lähde- ja kohdekielen hallintaa (ks. liite 1: Eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoaasteikko).

Tutkintovaatimukset	Arviointikriteerit
<p><i>Lähde- ja kohdekielen sosiokulttuurinen tuntemus</i></p> <p>Auktorisoitu kääntäjä</p> <ul style="list-style-type: none">• on tietoinen tekstin tulkinnan kulttuurisidonnaisuudesta.• on perehtynyt työkieltensä alueiden kulttuureihin, yhteiskunnallisiin toimintaperiaatteisiin ja normeihin työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.	<ul style="list-style-type: none">• Pystyy tulkitsemaan kulttuurisidonnaista kielenkäyttöä• Osoittaa hallitsevansa yleisen yhteiskuntatietouden kielellisten valintojen kautta• Osoittaa hallitsevansa auktorisoidun kääntämisen kannalta keskeisten alojen perustietouden ja vallitsevat käytännöt kielellisten valintojensa kautta
<p><i>Lähdekielen hallinta</i></p> <p>Auktorisoitu kääntäjä</p> <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä.• ymmärtää eri alojen ammattisanastoa ja -termejä.• ymmärtää viranomaisen tai muun asiantuntijan näkökulman ja sen vaikutuksen tekstin rakenteeseen.• huomaa tekstin puutteet ja poikkeavuudet ja käsittelee niitä toimeksiannon mukaisesti.• tuntee kyseisen kieli- ja kulttuurialueen luotettavat kielenhuoltajan työ- ja apuvälineet.	<ul style="list-style-type: none">• Osaa poimia oheis- ja rinnakkaisteksteistä tai muista lähteistä tehtävän kannalta olennaisen aineksen• Ymmärtää erilaisia viranomaisten tai muiden asiantuntijoiden laatimia tekstejä• Osaa analysoida erilaisia tekstejä asetun viestinnällisen tavoitteen kannalta• Huomaa lähdetekstissä esiintyvien asioiden painotuksen

Tutkintovaatimukset	Arviointikriteerit
<p><i>Kohdekielen hallinta</i></p> <p>Auktorisoitu kääntäjä</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa kohdekieltä johdonmukaisesti. • kirjoittaa selkeästi ja virheettömästi tehtävän vaatiman tyylin ja toimeksiannon mukaista tekstiä. • osaa käyttää ammattitaitoisesti eri alojen termejä ja terminologisia fraaseja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Noudattaa johdonmukaisesti maantieteellistä kielivarianttia • Hallitsee tutkintokieliensä rakenteen • Hallitsee tutkintokieliensä yleiskielistä sanastoa ammattimaisen kääntämisen edellyttämässä laajuudessa • Hallitsee tutkintokieliensä tyylikeinot • Hallitsee kohdekielen oikeakielisyyssäännot ja kielenhuollon • Kykenee tekemään harkittuja tekstin tavoitteen mukaisia rakenne- ja tyyliratkaisuja • Hallitsee lain ja hallinnon alan kielenkäytön ja terminologian tehtäväkohtaisesti • Hallitsee koulutuksen, lääketieteen, talouselämän tai tekniikan kielenkäytön ja terminologian tehtäväkohtaisesti • Hallitsee käännettävän alan yleisen sanaston ja fraseologian sekä tarvittavan erityissanaston tehtävän edellyttämässä laajuudessa • Osaa tarvittaessa selittää yleistajuisesti käsitteitä ja ilmiöitä, joille ei ole kohdekielessä riittävää vastinetta

4.2 Kääntämistaito

Kääntämistaitoa arvioidaan kahden eriaiheisen käännöksen perusteella.

Tutkintovaatimukset	Arviointikriteerit
<p>Auktorisoitu kääntäjä</p> <ul style="list-style-type: none"> • suorittaa hänelle annetut tehtävät tunnollisesti ja osoittaen, että on sisäistänyt auktorisoidun kääntäjän roolin. • havaitsee ja osaa ratkaista erikoisalan käännöksiin ja yleisten asiakirjojen kääntämiseen liittyvät ongelmat. • laatii sisällöltään ymmärrettävän, kieleltään luontevan ja käyttötarkoitukseen sopivan käännöksen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laatii tarkan, kattavan ja vivahteita myöden yksityiskohtaisen käännöksen tehtävänannon mukaiseen tarkoitukseen • Tunnistaa ja välttää asiavirheen, joka johtaa koko tekstin tai oleellisen tekstikohdan väärään tulkintaan ja sen kautta vääriin johtopäätöksiin • Tulkitsee yksityiskohdat oikein • Välttää merkityksen laventamista (esim. siirtymistä käsitejärjestelmässä alakäsitteestä yläkäsitteeseen) • Käyttää tarkkoja ilmaisuja • Käyttää erikoisalan termejä yleiskielen ilmausten sijaan

Tutkintovaatimukset	Arviointikriteerit
	<ul style="list-style-type: none"> • Välttää lisäämästä informaatioelementtejä tarpeettomasti • Välttää jättämästä informaatioelementtejä perusteettomasti pois • Noudattaa kielioppisääntöjä • Välttää kömpelöä tai kyseiselle kielelle epätyypillistä ilmaisua
<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää työ- ja apuvälineitä tehtävän vaatimalla tavalla. • hallitsee ajankäytön ja kykenee työskentelemään paineen alla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttää esimerkiksi Internetissä saatavilla olevia hakukoneita, sähköisiä sanakirjoja ja tietosanakirjoja sekä muita työ- ja apuvälineitä, kuten rinnakkaistekstejä, sanalistoja, piirroksia, kuvia jne. kriittisesti, luontevasti, nopeasti ja kekseliäästi • Saattaa tehtävän laadukkaasti loppuun siten, että käännöksestä välittyy viimeistely vaikutelma

4.3 Muu taito

Auktorisoidun kääntäjän muuta taitoa mittaavalla tutkinnon osiolla varmistetaan, että kääntäjä osaa arvioida omaa työtään ja ottaa siitä vastuun. Auktorisoidun kääntäjän tulee ymmärtää työprosessin kaikki vaiheet ja niistä erityisesti asiakkaan opastamisen, työstä ja sen ehdoista sopimisen sekä käännöksen toimivuuden varmentamisen. Kääntäjän tulee selvittää ja ottaa huomioon asiakkaan käännöstarve sekä opastaa asiakasta tarvittaessa käännösjärjestelyissä ja käännöksen mahdollisessa jatkokäsittelyssä. Hänen tulee ottaa selvää viranomaistahosta, joka käsittelee käännöstä sekä hankkia, ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta oman työn ja ammattitaidon jatkuvassa kehittämisessä. Auktorisoitu kääntäjä pystyy arvioimaan realistisesti omaa työtään ja toimintaansa. Hän seuraa yhteiskunnassa ja käännösosalalla tapahtuvaa kehitystä sekä ymmärtää omassa työssä kehittymisen tärkeyden ja pitää tietonsa ja taitonsa ajan tasalla.

Tutkintovaatimukset	Arviointikriteerit
<p>Auktorisoitu kääntäjä</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvata käännösalan eettiset periaatteet ja toimii niiden mukaisesti. • toimii ammattimaisella tavalla. • tiedostaa ammattiroolinsa, erityisesti siihen liittyvän oikeudellisen ja taloudellisen vastuun, ja toimii sen mukaisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee ammatillisen vastuun toisten ihmisten sanomien ja ajatusten välittäjänä • Toimii ottamatta henkilökohtaista kantaa käsiteltävään asiaan • Ymmärtää tarkan kääntämisen merkityksen • Tietää, että voi ottaa vastaan vain tehtäviä, joihin hänellä on oikeus ja riittävä pätevyys • Tuntee selonottovelvollisuuden • Tuntee huolellisuusvelvollisuuden • Ilmoittaa asiakkaalle käännökseensä jääneet virheet ja osaa korjata ne • Osaa rinnastaa toimintansa viranomaistoimintaan
<ul style="list-style-type: none"> • tuntee asiakirjalajit sekä niitä koskevat säädökset. • tuntee yleiset asiakirjan laatimisohteet ja soveltaa niitä käännöksen laatimiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee asiakirjojen ryhmittelyn varsinaisiin, tilapäisiin, yleisiin ja yksityisiin asiakirjoihin ja tiedostaa erilaisten asiakirjojen merkityksen käännöksen laatimiselle • On tietoinen asiakirjojen hyvän kielenkäytön vaatimuksista ja niitä koskevista muutoseikoista (otsikko, asiasisältö, päiväys, vahvistukset tai oikeaksi todistamiset, allekirjoitukset, leimat yms.)
<ul style="list-style-type: none"> • tuntee laillisesti pätevän käännöksen laatimisohteet ja osaa soveltaa niitä työtilanteissa. • tuntee auktorisoituja kääntäjiä sekä auktorisoidun kääntäjän tutkintoa koskevat säädökset ja määräykset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntee laillisesti pätevän käännöksen laatimisperiaatteet • Tuntee auktorisoituja kääntäjiä koskevan lain ja valtioneuvoston asetuksen sekä tutkinnon perusteet: Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007 Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007 Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteet 2012, Opetushallituksen määräys 22/011/2012 • Tuntee (sivu 16) liitteessä 2 lueteltujen tai vastaavien uudempien säädösten keskeisen sisällön

5 Taitojen osoittamistapa

Tutkinnossa vaadittava kieli- ja kääntämistaito osoitetaan kahdella käännöstehtävällä, joista toinen on lain ja hallinnon aihepiiristä (aukt2) ja toinen tutkinnon suorittajan valinnan mukaan joko koulutuksen, lääketieteen, talouselämän tai tekniikan aihepiiristä (aukt3). Näillä kahdella käännöstehtävällä osoitetaan myös kääntämis-

taitoon erottamattomasti liittyvät lähde- ja kohdekielten hallinta sekä niiden alueiden kulttuurien tuntemus. Muu taito osoitetaan monivalintatehtävällä (aukt1).

Tutkinto suoritetaan valvotussa tilassa. Käännöstehtävät tehdään tietokonetta käyttäen. Erityisen perustellusta syystä tutkinnon suorittaja voi suorittaa tutkinnon käännöstehtävät käsin kirjoittaen. Käännöstehtävissä sallitaan kirjalliset ja elektroniset työ- ja apuvälineet (mukaan lukien internet), ei kuitenkaan käännösohjelmien käyttöä eikä sähköpostiyhteyksiä tai muita yhteyksiä toisiin henkilöihin. Monivalintatehtävä tehdään ilman apuvälineitä. Tutkintotehtävien suoritusjärjestys seuraa tehtävien numerointia.

6 Erityisjärjestelyt

Jos tutkinnon suorittaja tarvitsee tutkinnossa erityisjärjestelyjä, hänen on tutkinnon suorittajaksi ilmoittautuessaan esitettävä asianmukainen lääkärintodistus tai muun asiantuntijan lausunto Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnalle siitä, miten kyseinen haitta vaikuttaa tutkinnon suorittamiseen. Tutkintolautakunta voi todistuksen tai lausunnon perusteella myöntää oikeuden erityisjärjestelyihin esimerkiksi näkövammaiselle tai liikuntarajoitteiselle.

Tutkintosuoritukset arvioidaan erityisjärjestelyistä huolimatta samoin kriteerein, joita auktorisoidun kääntäjän tutkintosuoritusten arvioinnissa muutoinkin käytetään. Tutkinto voidaan hyväksyä vain, jos sen kaikki osiot on suoritettu hyväksytysti samalla tutkintokerralla.

7 Tutkintosuoritusten arviointi

Arvioijina toimivat Opetushallituksen nimittämät ja kouluttamat arvioijat¹⁵. Käännöstehtävät arvioi vähintään kaksi arvioijaa, joista toinen on lähdekielen ja toinen kohdekielen asiantuntija. Arvioinnissa noudatetaan kielitaidon, kääntämistaidon ja muun taidon arviointikriteerejä. Tutkintosuoritukset arvioidaan nimettömänä, jolloin arvioijien ja tutkinnon suorittajan henkilöllisyydet eivät tule toistensa tietoon.

Tutkinto arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty¹⁶.

8 Tutkintotodistus

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon hyväksytystä suorittamisesta annetaan todistus¹⁷. Todistuksen antaa Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta. Hylätystä suorituksesta annetaan sitä koskeva päätös.

¹⁵ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 13 §

¹⁶ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 7 §

¹⁷ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 8 §

Tutkinnon hyväksytystä suorittamisesta annettavaan todistukseen tulee merkitä ainakin seuraavat tiedot:

- 1) tutkinnon nimi,
- 2) tutkinnon perusteena olevat säädökset ja määräykset,
- 3) todistuksen antaneen tutkintolautakunnan nimi,
- 4) tutkinnon suorittajan henkilötiedot,
- 5) tutkintokielet ja käännössuunta,
- 6) tutkinnon arviointiasteikko sekä
- 7) todistuksen myöntämispaikka ja -päivä.

Todistuksen allekirjoittavat tutkintolautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri tai jos puheenjohtaja on estynyt, varapuheenjohtaja ja sihteeri¹⁸. Tutkintotodistus ei anna oikeutta toimia auktorisoituna kääntäjänä. Auktorisoidun kääntäjän oikeutta on haettava erikseen tutkintotodistuksen perusteella Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnalta. Oikeutta toimia auktorisoituna kääntäjänä haetaan tutkintolautakunnan vahvistamalla lomakkeella¹⁹.

9 Tutkinnon suorittajan oikeusturva

Auktorisoidun kääntäjän tutkinto arvioidaan siten, että suorittajan nimi ei tule arvioijien tietoon. Tutkinnon suorittajalle annetaan tieto arviointikriteerien soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa. Tutkinnon arviointiin ei voi hakea muutosta valittamalla²⁰. Tutkinnossa hylätyllä on oikeus vaatia oikaisua Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnalta 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut tiedon päätöksestä sekä arvosteluperusteiden soveltamisesta suoritukseensa²¹.

¹⁸ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 8 §

¹⁹ Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä 1232/2007, 2 §

²⁰ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 21 §

²¹ Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007, 21 §

Eurooppalaisen viitekehysten taitotasoasteikko

	A1	A2	B1
<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	Tunnistan tuttuja sanoja ja kaikkein tavallisimpia sanontoja, jotka koskevat minua itseäni, perhettäni ja lähiympäristöäni, kun minulle puhutaan hitaasti ja selvästi.	Ymmärrän muutamia sanontoja ja kaikkein tavallisinta sanastoa, joka liittyy läheisesti omaan elämään; esimerkiksi aivan keskeinen tieto itsestäni ja perheestäni, ostosten tekeminen, asuinpaikkani ja työpaikka. Ymmärrän lyhyiden, selkeiden, yksinkertaisten viestien ja kuulutus-ten ydinsisällön.	Ymmärrän pääkohdat selkeästä, yleiskielisestä puheesta, jossa käsitellään esimerkiksi työssä, koulussa tai vapaa-aikana säännöllisesti esiintyviä ja minulle tuttuja aiheita. Tavoitan pääkohdat monista radio- ja tv-ohjelmista, joissa käsitellään ajankohtaisia tai minua henkilökohtaisesti kiinnostavia asioita, kun puhe on melko hidasta ja selvää.
<i>Luetun ymmärtäminen</i>	Ymmärrän tuttuja nimiä, sanoja ja hyvin yksinkertaisia lauseita esimerkiksi ilmoituksissa, julisteissa, ja luetteloissa.	Pystyn lukemaan hyvin lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä. Pystyn löytämään tiettyä, ennustettavissa olevaa tietoa jokapäiväisistä yksinkertaisista teksteistä, esimerkiksi mainoksista, esitteistä, ruokalistoilta ja aikatauluista. Ymmärrän lyhyitä, yksinkertaisia henkilökohtaisia kirjoituksia.	Ymmärrän tekstejä, joissa on pääasiassa hyvin tavallista arkipäivän kieltä tai työhön liittyvää kieltä. Ymmärrän tapahtumien, tunteiden ja toiveiden kuvaukset henkilökohtaisissa kirjoituksissa.
<i>Suullinen vuorovaikutus</i>	Selviydyn kaikkein yksinkertaisimmista keskusteluista, jos puhukumppanini on valmis toistamaan sanottavansa tai ilmaisemaan asian toisin, puhumaan tavallista hitaammin ja auttamaan minua muotoilemaan sen, mitä yritän sanoa. Pystyn esittämään yksinkertaisia kysymyksiä ja vastaamaan sellaisiin arkisiin tarpeisiin tai hyvin tuttuja aiheita käsittelevissä keskusteluissa.	Pystyn kommunikoidaan yksinkertaisissa ja rutiinimaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät yksinkertaista ja suoraa tiedonvaihtoa tutuista aiheista ja toiminnosta. Selviydyn hyvin lyhyistä keskusteluista, mutta ymmärrän harvoin kylliksi pitääkseni keskustelua itse yllä.	Selviydyn useimmista tilanteista, joita syntyy kohdekieliselällä alueella matkustettaessa. Pystyn osallistumaan valmistautumatta keskusteluun aiheista, jotka ovat tuttuja, itseäni kiinnostavia tai jotka liittyvät arkielämään, esimerkiksi perheeseen, harrastuksiin, työhön, matkustamiseen ja ajankohtaisiin asioihin.
<i>Puheen tuottaminen</i>	Osaan käyttää yksinkertaisia sanontoja ja lauseita kuvaamaan, missä asun ja keitä tunnen.	Pystyn kuvaamaan perhettäni ja muita ihmisiä, elinolojani, koulutustaustani ja nykyistä tai edellistä työpaikkaani käyttäen usein luettelomaisesti, aivan yksinkertaisia ilmauksia ja lauseita.	Osaan liittää yhteen ilmauksia yksinkertaisella tavalla kuvatakseni kokemuksia ja tapahtumia, unelmiani, toiveitani ja pyrkimyksiäni. Pystyn perustelevaan ja selittämään lyhyesti mielipiteitäni ja suunnitelmiani. Pystyn kertomaan tarinan tai selittämään kirjan tai elokuvan juonen sekä kuvailemaan omia reaktioitani.
<i>Kirjoittaminen</i>	Pystyn kirjoittamaan lyhyen, yksinkertaisen postikortin, esimerkiksi lomaterveiset. Pystyn täyttämään lomakkeita, joissa kysytään henkilötietoa, esimerkiksi kirjoittamaan nimeni, kansalaisuuteni ja osoitteeni hotellin majoittumislomakkeeseen.	Pystyn kirjoittamaan lyhyitä, yksinkertaisia muistiinpanoja ja viestejä asioista, jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin. Pystyn kirjoittamaan hyvin yksinkertaisen henkilökohtaisen kirjeen esimerkiksi kiittäkseni jotakuta jostakin.	Pystyn kirjoittamaan yksinkertaista, yhdenäistä tekstiä aiheista, jotka ovat tuttuja tai itseäni kiinnostavia. Pystyn kirjoittamaan henkilökohtaisia kirjoituksia, joissa kuvailen kokemuksia ja vaikutelmia.

	B2	C1	C2
<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	Ymmärrän pitkähköä puhetta ja luentoja. Pystyn jopa seuraamaan monipolvista perustelua, jos aihe on suhteellisen tuttu. Ymmärrän useimmat tv-uutiset ja ajankohdaisohjelmat. Ymmärrän useimmat yleispuhekielellä esitetyt elokuvat.	Ymmärrän pitkähköä puhetta silloinkin, kun sitä ei ole muotoiltu selkeästi ja kun asioiden välisiin suhteisiin vain viitataan eikä niitä ilmaista täsmällisesti. Ymmärrän tv-ohjelmia ja elokuvia ilman erityisiä ponnistuksia.	Ymmärrän vaikeuksista kaikenlaista elävää ja nauhoitettua puhetta silloinkin, kun on kyse syntyperäisen kielen puhujan nopeasta puheesta, jos minulla on hiukan aikaa tutustua puhetaapaan.
<i>Luetun ymmärtäminen</i>	Pystyn lukemaan ajankohtaisia ongelmia käsitteleviä artikkeleita ja raportteja ja havaitsemaan niissä kirjoittajien näkökulmat ja kannanotot. Ymmärrän oman aikani kaunokirjallisuutta.	Ymmärrän pitkiä ja monipolvisia asia- ja kirjallisuustekstejä ja huomaan tyylieroja. Ymmärrän erityisalojen artikkeleita ja melko pitkiä teknisiä ohjeita silloinkin, kun ne eivät liity omaan alaani.	Pystyn lukemaan vaivatta käytännöllisesti katsoen kaikenlaista kirjoitettua kieltä, myös abstrakteja, rakenteellisesti tai kielellisesti monimutkaisia tekstejä, kuten ohjekirjoja, erityisalojen artikkeleita ja kaunokirjallisuutta.
<i>Suullinen vuorovaikutus</i>	Pystyn viestimään niin sujuvasti ja spontaanisti, että säännöllinen yhteydenpito syntyperäisten puhujien kanssa on mahdollista ilman, että kumpikaan osapuoli kokee sen hankalaksi. Pystyn osallistumaan aktiivisesti tutuista aihepiireistä käytävään keskusteluun, esittämään näkemyksiäni ja puolustamaan niitä.	Pystyn ilmaisemaan ajatuksiani sujuvasti ja spontaanisti ilman, että minun juurikaan tarvitsee hakea ilmauksia. Osaan käyttää kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin ja ammatillisiin tarkoituksiin. Osaan muotoilla ajatuksia ja mielipiteitä täsmällisesti ja liittää oman puheenvuoroni taitavasti muiden puhujien puheenvuoroihin.	Pystyn ottamaan vaivatta osaa asioiden käsittelyyn ja kaikkiin keskusteluihin. Tunnen hyvin kielelle tyypilliset, idiomattiset ilmaukset ja puhekieliset ilmaukset. Pystyn tuomaan esille ajatuksiani sujuvasti ja välittämään täsmällisesti hienojakin merkitysvaihteita. Osaan peräännyä ja kiertää mahdolliset ongelmat niin sujuvasti, että muut tuskin havaitsevat ollenkaan ongelmia.
<i>Puheen tuottaminen</i>	Pystyn esittämään selkeitä, yksityiskohtaisia kuvauksia hyvinkin erilaisista minua kiinnostavista aiheista. Pystyn selittämään näkökantani johonkin ajankohtaiseen kysymykseen ja esittämään eri vaihtoehtojen edut ja haitat.	Pystyn esittämään selkeitä ja yksityiskohtaisia kuvauksia monipolvista aiheista ja kehittämään keskeisiä näkökohtia sekä päättämään erityisesti sopivaan lopetukseen.	Pystyn esittämään selkeän ja sujuvan kuvauksen tai perustelun asiayhteyteen sopivalla tyyliillä. Esityksessäni on tehokas looginen rakenne, joka auttaa vastaanottajaa havaitsemaan ja muistamaan tärkeitä seikkoja.
<i>Kirjoittaminen</i>	Pystyn kirjoittamaan selkeitä, myös yksityiskohtia sisältäviä selvityksiä hyvinkin erilaisista aiheista, jotka kiinnostavat minua. Pystyn laatimaan kirjoitelman tai raportin, jossa välitän tietoa tai esitän perusteluja jonkin tietyn näkökannan puolesta tai sitä vastaan. Pystyn kirjoittamaan kirjeitä, joissa korostan tapahtumien tai kokemusten henkilökohtaista merkitystä.	Pystyn ilmaisemaan ajatuksiani ja näkökantojani varsin laajasti selkeässä, hyvin jäsenetyssä tekstissä. Pystyn kirjoittamaan yksityiskohtaisia selvityksiä monipolvista aiheista kirjeessä, esseessä/kirjoitelmassa tai raportissa sekä korostamaan tärkeimpinä pitämiäni seikkoja. Osaan valita oletetulle lukijalle sopivan tyylin.	Osaan kirjoittaa selkeää, sujuvaa tekstiä asiaankuuluvalla tyyliillä. Pystyn kirjoittamaan monimutkaisia kirjeitä, raportteja tai artikkeleita, jotka esittelevät jonkin yksittäisen tapauksen. Käytän tehokkaasti loogisia rakenteita, jotka auttavat vastaanottajaa löytämään ja muistamaan keskeiset seikat. Pystyn kirjoittamaan koosteita ja katsauksia ammattiin tai kaunokirjallisuuteen liittyvistä julkaisuista.

Lähde: Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. 2003. WSOY.

Muuta taitoa mittaavassa osiossa testattavat säädökset ja määräykset

Yleissopimus ulkomaisten yleisten asiakirjojen laillistamisvaatimuksen poistamisesta (Haagin yleissopimus 46/1985 ja siitä johdettu Apostille-käytäntö)

Hallintolaki (434/2003)

- 13 § Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuus
- 25 § Asioiden yhdessä käsitteleminen
- 26 § Tulkitseminen ja kääntäminen
- 65 § Tulkin ja kääntäjän esteellisyys
- 69 § Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuuden rikkominen

Hallintolainkäyttölaki (586/1996)

- 77 § Tulkitseminen ja kääntäminen

Rikoslaki (39/1889)

33 luku *Väärennösrikoksista*

- 1 § Väärennys
- 2 § Törkeä väärennys
- 3 § Lievä väärennys
- 4 § Väärennysaineiston hallussapito
- 6 § Määritelmä

38 luku *Tieto- ja viestintärikoksista*

- 1 § Salassapitorikos
- 2 § Salassapitorikkomus

40 luku *Virkarikoksista*

- 5 § Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

- 10 § Tiedonsaanti salassa pidettävästä asiakirjasta
- 22 § Asiakirjasalaisuus
- 23 § Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto
- 24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat
- 25 § Salassapito- ja luokitusmerkintä

Kielilaki (423/2003)

- 10 § Yksityishenkilön kielelliset oikeudet viranomaisissa
- 11 § Oikeushenkilön kielelliset oikeudet viranomaisissa
- 18 § Oikeus tulkkaukseen
- 20 § Oikeus toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen
- 21 § Toimituskirjan ja muun asiakirjan virallinen käännös
- 22 § Toimituskirjan ja muun asiakirjan antaminen vieraalla kielellä

Ulkomaalaislaki (301/2004)

1 luku *Yleiset säännökset*

10 § Tulkin ja kääntäjän käyttö

14 luku *Erinäiset säännökset*

23 § Tulkitseminen ja kääntäminen

Saamen kielilaki (1086/2003)

13 § Oikeus saada toimituskirja tai muu asiakirja saamen kielellä

19 § Oikeus tulkkaukseen

20 § Oikeus toimitusasiakirjan ja muun asiakirjan käännökseen

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä (Tulkkausdirektiivi)

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997)

6 a luku *Oikeudenkäynnin kieli*

Esitutkintalaki (805/2011)

4 luku

13 § Asiakirjan kääntäminen

The background of the page is a solid dark blue color. In the upper right corner, there are several overlapping, curved shapes in lighter shades of blue, creating a layered, wave-like effect that extends from the top edge towards the center of the page.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-5250-8
ISSN 1798-8888

OPETUSHALLITUS
www.oph.fi